

TIEDOTE

JULKAISUVAPAA TORSTAINA 21.3.2002 KLO 11.30

Hammastunturin, Muddusjärven, Paatsjoen ja Muotkatunturin paliskuntien ja Ivalon paliskunnan Nellimin tokkakunnan edustajien muodostama lähetystö kävi Helsingissä 20.-21.3. tapaamassa ministereitä, ministeriöiden virkamiehiä ja kansanedustajia.

Paliskunnissa ollaan huolestuneita metsähallituksen metsätalouden poronhoidolle aiheuttamista haitoista. Luonnonlaitumet ovat poronhoidon perusta, ja erityisesti talvilaitumet ovat kriittinen tekijä poron selviämisessä. Porojen lisäksi laidunten kuntoon vaikuttavat myös olennaisesti muut maankäyttömuodot. Ko. Paliskuntien alueella tärkein poronhoitoa vaikeuttava maankäyttömuoto on metsätalous.

Käytännössä kerran metsätalouskäyttöön otettu alue ei enää palaudu vastaavaan laidunkäyttöön kuin se luonnonlaisena oli. Metsätalous on tulossa viimeisille loppomaille, ennestään hakkaamattomille metsäalueille, jotka ovat elintärkeitä porotaloudelle. "Meillä on eläkeikään pitkästi yli 30 vuotta, ja huolestuimme hakkuiden edetessä siitä, riittääkö luonnonlaitumia edes siksi aikaa. Päätimme yrittää kaikkemme jäljellä olevien ehjien metsien säilyttämiseksi", sanovat nuoret poromiehet Petri Mattus Hammastunturin paliskunnasta ja Antti Morottaja Muddusjärven paliskunnasta.

Laidunten huonontuminen aiheuttaa poronhoidolle alentuvien tulojen lisäksi kasvavia menoja. "Me lähetystön miehet olemme kaikki Inarijärveä ympäröivistä paliskunnista. Jos rannan metsäkokonaisuuksia pilkotaan ja pilataan hakkuilla, porot lähtevät järven yli muihin paliskuntiin parempaa kaivosta etsimään. Eikä Inarijärven rosoiseen rantaan voi tehdä edes aitaa! Keksimme tässä porukalla, että ehkäpä siinä tapauksessa moottorikelkkapaimennusta halvemmassi tulisi hankkia Inarijärvelle yhteisesti jäänmurtaja, jolla pitäisimme auki raitoja pitkin paliskuntien rajoja!" sanoo Jouni Aikio menettämättä huumorintajuun tilanteen vakavuudesta huolimatta. Kaikki lisääntyneet kustannukset koituvat poronomistajien maksettavaksi, koska niitä ei käytännössä saa siirrettyä poronlihan hintaan.

Jos tilanteen ratkaiseminen edellyttää jomman kumman elinkeinon väistymistä tietyiltä alueilta, paliskuntien mukaan sen on oltava metsätalous, jolla ei ole vastaavaa kulttuurista ja sosiaalista merkitystä tai lainsäädännöllistä suojaa kuin poronhoidolla. "Poronhoito on kotiseutumme vuosisatoja vanha elinkeino ja elämäntapa, ja haluamme siirtää sen myös lapsillemme. Metsätalouden harjoittaminen sen sijaan on "duuni", jota voi harjoittaa muuallakin", poromiehet vertailevat.

Se, mikä ratkaisevasti haittaa paikallisesti toimivan ratkaisun löytymistä, on Metsähallituksen tulostavoite. Paliskunnat eivät pidä mielekkäänä, että syrjäseutujen tulee alueellisen hyvinvointinsa uhalla tuottaa voittoa valtion kassaan. Paliskunnat ovat pyrkinet löytämään tilanteeseen ratkaisun paikallistason neuvotteluissa Metsähallituksen kanssa, mutta ne eivät ole johtaneet tulokseen vuosien yrityksistä huolimatta. "Meille sanotaan, että metsää on pakko hakata ylemmällä tasolla asetettujen tavoitteiden vuoksi, ja ettei paikallistasolla ole valtuuksia neuvotella niistä

poromiesten kanssa." Metsähallitus ei ole vienyt kysymystä sille päätöksenteon tasolle, jolle se kuuluu, eli ministeriöihin.

Siksi ko. paliskunnat ja tokkakunta nimittivät lähetystön vetoamaan suoraan valtion ylimpiin päättäjiin ja esittävät, että

1. Hakkuista jäljellä olevissa vanhoissa ja muissa poronhoidolle tärkeissä metsissä sekä uusien metsäautoteiden rakentamisesta tulee luopua valtion hallinnassa olevilla mailla ko. paliskuntien ja tokkakunnan alueella.
2. Metsähallituksen tulostavoitetta ja hakkuusuunnitetta tulee laskea Ylä-Lapissa niin paljon, että metsätaloustoiminta voidaan sopeuttaa poronhoidon tarpeisiin koko alueella (Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun evaluaatioryhmä on esittänyt vastaavia suosituksia.)
3. Kaikkien maankäyttöliisten toimien - tehtyjen ja suunniteltujen - yhteisvaikutukset (mukaanlukien taloudelliset menetykset) poronhoitoon tutkitaan ennen uusiin hankkeisiin ryhtymistä ja pidättydytään kaikista sellaisista toimista, joiden perustellusti voidaan katsoa haittaavan vähäistä suuremmassa määrin poronhoitoa paliskuntiemme alueella.
4. Metsähallituksen tulee muuttaa päätöksentekomenettelyään siten, että poronhoitajien asiantuntemus ja näkemykset poronhoidon edellytysten turvaamisesta tulevat täysimääräisesti huomioonotetuksi.

Lähetystöllä oli sovitut tapaamiset keskiviikkona maa- ja metsätalousministeri Tammilehdon ja ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hautojärven kanssa. Muistio luovutettiin myös valtiovarainministeri Niinistölle.

Asian esittelyn jälkeen maa- ja metsätalousministeri Tammilehto sanoi ymmärtävänsä poromiesten huolen ja ottavansa asian esille maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja metsähallituksen kolmikantaneuvotteluissa. Hän uskoi, että asiassa on löydettävissä kaikille sopiva kompromissiratkaisu.

Myös ympäristöministeriössä lähetystö otettiin ystävällisesti vastaan. Kansliapäällikkö Hautojärvi totesi, että asialle on ilmeisesti tehtävä jotain nopeasti, ja että asiasta pitää keskustella kolmikantaneuvotteluissa metsähallituksen kanssa. Ympäristöministeriön tehtävä on huolehtia, että ympäristön käyttö on ekologisesti kestävä ja metsähallituksessa ollaan kiinnostuneita taloudellisesta tuotosta, mutta poronhoidon tilanne antaa aihetta tarkastella lisäksi myös maankäytön sosiaalisia vaikutuksia. Kansliapäällikön mukaan ympäristöministeriön tutkimusohjelmaan sisällytetään vastaisuudessa aiheita, jotka selvittävät muun maankäytön vaikutuksia poronhoitoon.

Ympäristöministeriössä oltiin tyytyväisiä lähetystön käyntiin, koska henkilökohtaisilla tapaamisilla voidaan luoda suoria kontakteja ministeriön ja paliskuntien välille.

Kansanedustajista lähetystö tapasi Lapin omia edustajia, Esko-Juhani Tennilän, Hannu Takkulan, Matti Huutolan ja Hannes Mannisen. He sanoivat, että lähetystö on

oikeaan aikaan liikkeellä, koska eduskunta on juuri aloittanut ensi vuoden budjettikeskustelut. Kaikki totesivat, että Ylä-Lapin luonnonhoitoalueen metsätalouden valtiolle tulouttama voitto on pieni raha valtion budjetissa.

Torstaina lähetystö tapaa vielä oikeusministeri Koskisen, mutta jo tässä vaiheessa lähetystö on luottavainen ja uskoo matkasta olleen hyötyä. Paljon tietoa on saatu välitettyä suoraan päättäjille silmästä silmään, ja vastaanotto on ollut avoin. Asian ratkaiseminen vaatii kaikilta osapuolilta paljon työtä, yhteistä tahtoa ja mielikuvitusta, ja työhön on ryhdyttävä nyt.

Lähetystön jäsenet ovat onnellisia päästessään kotimatkalle: jollakin on ikävä puolisoa, toisella metsän rauhaa ja taitaa joku kaivata Lynxiäkin.

Yhteyshenkilö: Outi Jääskö, puh. 040-8446219